ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE ÎN MATERIA RĂSPUNDERII PENALE PENTRU ÎNDEMNUL, DETERMINAREA SAU ÎNLESNIREA LA PRESTAREA SERVICIILOR SEXUALE ONLINE, PUBLICATE DE AUTORII AUTOHTONI.

ANALYSIS OF SCIENTIFIC MATERIALS ON CRIMINAL LIABILITY FOR INCITEMENT, INSTIGATION, OR FACILITATION OF THE PROVISION OF ONLINE SEXUAL SERVICES, PUBLISHED BY NATIONAL AUTHORS

CZU: 343.54:004(478)

Dan FURCULIȚA
Universitatea de Stat din Moldova
Audient INJ, candidat la funcția de procuror
ORCID: 0009-0004-2928-5705
E-mail: dan.furculita99@gmail.com

Abstract: *In order to understand the legal nature of a criminal offense, it is necessary to take into account the research already carried out by both national and foreign authors. This article examines the scientific works published by domestic scholars who have primarily focused on the incitement, inducement, or facilitation of online sexual services, an offense recently introduced into the criminal legislation of the Republic of Moldova, as well as related offenses such as pimping. The central objective of this study is to identify and assess the existing doctrinal contributions, to highlight their novel and significant aspects, and to analyze their relevance for the uniform interpretation and application of the criminal norm, while also outlining possible directions for legislative and doctrinal improvement in this field..*

Key-words: *analysis, scientific materials, criminal liability, sexual services, online streaming, incitement, instigation, facilitation, Criminal Code.*

Introducere

Este esențial să precizăm, de la început, că în Republica Moldova există în prezent un număr foarte restrâns de lucrări monografice sau studii dedicate în mod expres răspunderii penale pentru infracțiunea de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online. Această insuficiență doctrinară, în raport cu tema analizată, face dificilă realizarea unei analize detaliate a opiniilor existente. În acest sens, pentru a asigura o abordare corectă, logică și coerentă din punct de vedere metodologic vom raporta analiza la literatura de specialitate privind proxenetismul, percepută ca instituție înrudită și cadru de referință, urmând ca pe această bază, să

fie valorificate puținele cercetări autohtone care consacră în mod direct infracțiunea prevăzută la art. 220[1] Cod penal al Republicii Moldova.

Prin urmare, analiza materialelor științifice are un rol esențial, constituind un reper distinct în procesul de interpretare și clarificare a noii norme penale. Materialele științifice elaborate de autori autohtoni: I. Macari; Al. Borodac; Al. Barbăneagră; V. Holban; S. Brînza; V. Stati; V. Berliba; R. Cojocaru; Gh. Reniță; D. Furculița; V. Guzun; M. Bârgău; V. Bujor; T. Carpov; M. Gheorghiță; C. Gurschi; M. Lașcu; T. Popovici; V. Țaulean; Gh. Ulianovschi; X. Ulianovschi; N. Ursu; I. Țurcanu; V. Grosu., constituie nu doar o sursă de informare ci și un punct important de reper pentru noile cercetări. *Aplicabilitatea doctrinei este determinată, în special, de autoritatea sa științifică, precum și fundamentele sale spirituale și culturale.*

În acest context, ipoteza de cercetare pornește de la premisa că analiza materialelor științifice autohtone referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunea de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online permit identificarea și valorificarea contribuțiilor doctrinare existente, care constituie un reper și punct de sprijin esențial pentru interpretarea corectă, aplicarea unitară și eventualele perfecționări legislative ale normei prevăzute la art. 220[1] Cod penal al Republicii Moldova.

Discuții și rezultate obținute

Efectuând examinarea în ordine cronologică a materialelor științifice pe marginea subiectului investigat, se impune pornirea de la premisa valorilor sociale la care aduc atingere acțiunile social deviante prevăzute la art. 220 și 220[1] CP RM. Atât infracțiunea de proxenetism (art. 220 CP RM), cât și infracțiunea de îndemn, determinare sau înlesnire la practicarea serviciilor sexuale online (art. 220[1] CP RM) sunt consemnate în capitolul VIII al Părții Speciale a Codului penal, intitulat *„Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale”.*

Sănătatea publică și conviețuirea socială se numără printre valorile sociale de o deosebită importanță. Din cele expuse, se desprind două mari categorii de relații la care se aduc atingere: sănătatea publică și conviețuirea socială, *și în acest sens*, se impune precizarea că infracțiunile menționate supra aduc atingere, în mod direct, relațiilor de conviețuire socială.

În literatura de specialitate există o disensiune conceptuală referitoare la obiectul juridic al infracțiunilor ce aduc atingere normelor de conviețuire socială. *Astfel, vom iniția cercetarea* cu manualul de Drept penal (Partea Specială) ieșit de sub tipar în anul 2003, al cărui autor este I. Macari care conturează cu claritate cadrul valorilor sociale protejate prin norma de la art. 220 CP RM atribuind la obiectul infracțiunii de proxenetism *moralitatea populaţiei, demnitatea persoanei şi normalitatea vieţii sexuale*. [1, p.209]

Autorul mai remarcă, de asemenea, că majoritatea infracțiunilor prevăzute în capitolul respectiv, sunt cu componență formală, în sensul că legislatorul nu prevede

survenirea urmărilor prejudiciabile și de aceea se consideră consumate din momentul săvârșirii acțiunilor (inacțiunilor).

Suntem de acord cu cele expuse de către domnul profesor I. Macari și, în *acest sens*, precizăm că infracțiunile prevăzute la articolele 220 și 220[1] CP RM se săvârșesc exclusiv prin acțiune, iar aceste acțiuni sunt prevăzute de legiuitor sub forma unor modalități normative cu caracter alternativ.

Din anul 2003 datează primul comentariu la Codul penal actual, publicat sub redacția profesorului Al. Barbăneagră, comentariu fiind elaborat de juriști cu experiență în domeniu, nume de rezonanță în materie de drept penal precum: *V. Berliba; M. Bârgău; Al. Borodac; V. Bujor; T. Carpov; M. Gheorghiță; C. Gurschi; M. Lașcu; T. Popovici; V. Țaulean; Gh. Ulianovschi; X. Ulianovschi*, care au fundamentat teoretic și doctrinar prevederile noului Cod penal.

Comentariul cap. VIII al Părții speciale a Codului penal este efectuat de către Al. Borodac, care a subliniat că gradul prejudiciabil al infracțiunilor contra sănătății publice și conviețuirii sociale decurge din însăși natura valorilor sociale lezate sau puse în pericol. [2, p.455]

În cadrul comentariului elaborat, autorul a identificat și analizat obiectul juridic nemijlocit al infracțiunii de proxenetism, precizând că acesta constituie relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt determinate de ocrotirea normelor de conviețuire socială.

În completarea celor reținute anterior din manualul profesorului I. Macari, unde se menționează că majoritatea infracțiunilor din capitolul VIII au componență formală*, în această ordine de idei*, precizăm că faptele prevăzute la art. 220 și 220[1] CP RM se săvârșesc exclusiv prin acțiune, și se caracterizează prin modalități normative alternative, precum îndemnul, determinarea sau înlesnirea.

Pe acest fundal, transpunem opinia autorilor Comentariului la Codul penal, și anume a lui Al. Borodac care a subliniat că îndemnul sau determinarea reprezintă în realitate două mijloace prin care o persoană poate fi instigată la prostituție. În ceea ce privește înlesnirea, aceasta este definită de autor ca fiind ajutorul dat unei persoane să practice prostituția. Ea se poate realiza sub orice formă și prin orice mijloace.

Este important de menționat că din analiza lucrărilor supra menționate, cât și a normei incriminatorii prevăzute de Codul penal, latura obiectivă a infracțiunii de proxenetism include și elementul tragerii de foloase de pe urma practicării prostituție. În acest sens, Al. Borodac definește acest element ca reprezentând obținerea de profituri ori alte avantaje materiale provenite din practicarea prostituției de către o altă persoană, cu condiția ca făptuitorul să cunoască proveniența acestora.

Detalierea laturii obiective a infracțiunii de proxenetism, inclusiv referirea la elementul tragerii de foloase ca modalitate de realizare a laturii obiective este esențială în contextul prezentei cercetări, întrucât permite evidențierea unei diferențe structurale importante față de infracțiunea prevăzută la art. 220[1] CP RM – obiectul principal al prezentei cercetări.

Spre deosebire de proxenetism, unde tragerea de foloase reprezintă o formă autonomă de realizare a laturii obiective, infracțiunea prevăzută la art. 220[1] CP RM nu include această modalitate, fiind concentrată în jurul acțiunilor de îndemn, determinare sau înlesnire la practicarea serviciilor sexuale online, acțiuni strict condiționate de existența unui scop special și anume *„că făptuitorul urmărește ca, în schimbul prestării de către victimă a serviciilor sexuale online, obținerea directă sau indirectă a unor venituri”.*

După analiza materialului științific precedent, în care a fost examinat Comentariul la Codul penal (2003) elaborată de către un șir de autori naționali printre care și Al. Borodac, în care sunt expuse concepții valoroase, referitor la capitolul VIII al Părții speciale a Codului penal, următoarea contribuție relevantă se regăsește în Manualul de drept penal. (Partea specială), publicat în 2004 de același autor. Această lucrare marchează o etapă firească în evoluția doctrinară pe această temă.

Autorul precizează că *obiectul juridic* al infracțiunii de proxenetism este format din acele relaţii sociale ale căror existență şi desfășurare normală sunt determinate de ocrotirea normelor de conviețuire socială.[3, p.241] Autorul subliniază că normele de conviețuire socială reflectă însăși starea moralității populației, fiind consacrate ca valori sociale indispensabile pentru existența și dezvoltarea normală a oricărei colectivități normale.

În continuare trebuie luat în calcul un alt material științific elaborat sub redacția lui Al. Barbăneagră datat cu anul 2005, materialul fiind de asemenea un comentariu al Codului penal, al cărui autori sunt*:* V. Berliba; C. Gurschi; V. Holban; T. Popovici; Gh. Ulianovschi; X. Ulianovschi; N. Ursu. [4] Autor al comentariului art. 220 CP RM este V. Holban. Constatăm că, explicațiile oferite cu prilejul analizei infracțiunii prevăzute la art. 220 CP RM sunt similare cu cele prezentate pe marginea comentariului precedent ceea ce îi oferă o consistență doctrinară solidă elaborat sub redacția aceluiași autor, și anume *Al. Barbăneagră.*

În anul 2005 a fost editat și publicat manualul de Drept penal (Partea Specială. Volumul II), semnat de autorii S. Brînza; X. Ulianovschi; V.Stati; I. Țurcanu; V. Grosu, un material științific care aduce noi concepții si viziuni importante, în special în ceea ce privește capitolul VIII al Părții speciale a Codului penal. Autor al părții ce vizează art. 220 CP RM este profesorul S. Brînză, care își începe analiza consemnând că *obiectul juridic special* al infracțiunii de proxenetism îl reprezintă relațiile sociale referitoare la moralitatea și neaservirea raporturilor sexuale. [5, p.375-376]

Un element de noutate vine prezenta lucrare cu conceptul de victimă a infracțiunii. În concepția autorului victima infracțiunii de proxenetism poate fi orice persoană, de sex feminin sau masculin. Autorul precizează că vârsta victimei nu are importanță la calificare, afară de cazul specificat la lit. a) din alin. (2) al art. 220, atunci când victima era o persoană, care, la momentul săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani. (menționăm că prevederile lit. a) din alin. (2) au fost ulterior excluse din art. 220 CP RM).

Precizăm că, deși autorul a menționat că vârsta victimei nu are importanță la calificarea infracțiunii, ulterior autorul însuși consemnează o excepție, și anume situația în care victima este persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani. Acestea fiind expuse conduce la concluzia că, poate fi victimă a infracțiunii de proxenetism numai persoana care, la momentul săvârșirii faptei, avea împlinită vârsta de 18 ani.

Un aspect esențial, consemnat de autor in manual și care se află la baza reținerii infracțiunii de proxenetism, este (prostituția). Mai exact, autorul a oferit noțiunea de „prostituție", pe care o definește ca practicarea contra plată a raporturilor sexuale întâmplătoare extraconjugale, care nu se întemeiază pe o simpatie și atracție personală. Autorul mai reține și faptul că, însăși practicarea prostituției nu poate atrage răspunderea penală.

În anul 2009 este elaborat un alt comentariu la Codul penal sub redacția lui A. Barbăneagră., a cărui autori sunt personalități notorii în dreptul penal, și anume*:* Gh. Alecu; V. Berliba; V. Budeci; T. Carpov; V. Cușnir; R. Cojocaru; Al. Mariț; T. Popovici; Gh. Ulianovschi; X. Ulianovschi; N. Ursu; V. Volcinschi.

Responsabili ai segmentului din lucrare dedicat analizei infracțiunilor consemnate la capitolul VIII al Părții speciale a Codului penal sunt V. Berliba și R. Cojocaru. [6, p.459-460] Autorii au realizat un studiu aprofundat în materia cercetată și au stabilit faptul că *obiectul nemijlocit principal* al infracțiunii de proxenetism îl formează relațiile sociale privind conviețuirea socială, bunele moravuri, a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de obținerea mijloacelor de existență în condiții de respect pentru normele morale și de asigurare a demnității persoanei împotriva transformării acestora în sursă de venit și de proliferare a parazitismului în sfera relațiilor sociale.

În viziunea autorilor, pentru a încadra fapta în baza art. 220 CP RM este necesar ca prostituția să fie practicată de către o altă persoană decât făptuitorul, mai mult autorii subliniază că este posibil că însăși subiectul infracțiunii să fie persoana care practica prostituția doar in ipoteza in care actele prevăzute de art. 220 sunt realizate în legătură cu o altă persoană. V. Berliba și R. Cojocaru susțin că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 220 CP RM se realizează prin forma unei pluralități de acțiuni alternative, și anume: 1) îndemul sau determinarea la prostituție 2) înlesnirea practicării prostituției 3) tragearea de foloase de pe urma practicării prostituției.

Sub aspectul laturii subiective a infracțiunii, V. Berliba și R. Cojocaru au arătat că ea se exprimă prin intenție directă. În opinia autorilor fapta de regulă, este săvârșită din motive de îmbogățire în urma prostituării altei persoane.

În manualul de Drept penal (Partea specială. Volumul I), din 2011 al cărui autori sunt S. Brînza și V. Stati, se aduce un aport semnificativ atât la fundamentarea conceptului de „valorilor sociale" protejate de capitolul VIII al Părții Speciale a Codului penal, cât și la clarificarea aspectelor ce țin de elementele constitutive ale infracțiunii de proxenetism. Potrivit acestora, desfășurarea relațiilor de conviețuire socială este condiționată, de procurarea mijloacelor de existență prin muncă, în condiții de res-

pect pentru regulile morale şi de asigurare a demnităţii persoanei, împotriva faptelor de transformare a raporturilor sexuale în sursă de parazitism. [7, p.895]

Abordarea propusă de S. Brînza și V. Stati subliniază că proxenetismul nu este perceput strict pentru consecințele sale economice, ci mai ales ca o amenințare directă la adresa normelor de conviețuire socială. În raport cu infracțiunea de îndemn, determinarea sau înlesnire la practicarea serviciilor sexuale online, această abordare oferă un *fundament doctrinar* important pentru a înțelege raționamentul legiuitorului de a include si trata această infracțiune ca pericol social similar proxenetismului.

Autorii evidențiază un element central pentru calificarea faptei conform componenței infracțiunii de proxenetism, și anume consimțământul victimei. Dacă în studiul anterior din manualul de Drept penal din (2005), în care S. Brînza și V. Stati fac parte din completul de autori, s-a făcut doar referirea generală la victimă, în prezenta lucrare autorii aduc clarificări importante privind anumite particularități, în special sub aspectul prezenței sau lipsei consimțământului victimei, considerând că infracțiunea de proxenetism urmează a fi delimitată de alte infracțiuni cum ar fi: traficul de ființe umane (art. 165 CP RM) și traficul de copii (art. 206 CP RM), atunci când infracțiunile date sunt săvârșite în scopul exploatării sexuale a victimei în prostituție.

O lucrare deosebit de relevantă, care cuprinde aspecte esențiale privind particularitățile practicării prostituției, *inclusiv* sub forma activităților sexuale online, este regăsită în articolul științific semnat de profesorul S. Brînză, publicat în Revista Națională de Drept în anul (2015). Această lucrare se numără printre primele demersuri doctrinare care au încercat să explice esența fenomenului *serviciilor sexuale online* și implicațiile sale juridico-penale. [8, p.2-9]

Chiar de la începutul lucrării, autorul evidențiază că în legislația penală a Republicii Moldova lipsește o interpretare oficială a noțiunii de prostituție, iar acest fapt permite interpretarea pe larg a noțiunii date, aspect ce duce la încălcarea principiului legalității.

S. Brînză în articol mai clarifică faptul că, prostituția presupune practicarea de acte sexuale doar cu persoanele diferite care beneficiază efectiv de serviciile prostituatei. Din aceste motive, prostituţia nu poate presupune prestarea de servicii sexuale online, întrucât prestarea de servicii sexuale online nu presupune practicarea de acte sexuale. Autorul fundamentează că „prestarea (practicarea) serviciilor sexuale online nu implică un contact direct al corpului prostituatei cu corpul persoanei ce beneficiază de serviciile acesteia”.

Considerăm esențial raportarea la concluziile principale formulate de profesorul S. Brînza, în opinia autorului prostituția nu poate presupune prestarea […] serviciilor sexuale on-line, iar art. 220 CP RM nu poate fi aplicat în acest caz. Un alt aspect consemnat de autor îl constituie faptul că în cazul prestării serviciilor sexuale online, răspunderea urmează a fi aplicată pentru difuzarea produselor pornografice, în baza normei prevăzute de art. 90 din Cod Contravențional.

În continuarea cronologică a analizei este de reținut *un important* material științific pentru literatura și doctrina autohtonă cunoscut sub denumirea de Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I elaborat în anul 2015 de către autorii S. Brînza și V. Stati. [9, p.1178] Menționăm că respectivul material științific cuprinde analize teoretico-practice valoroase a tuturor infracțiunilor prevăzute în legea penală. Cea mai mare relevanță pentru noi însă, o include studiul infracțiunii prevăzute la art. 220 CP RM. Analiza este făcută pe etape și consecutiv, având următorul algoritm: exemplificarea obiectului la care aduce atingere infracțiunea, ulterior o trecere logică la cercetarea semnelor obiective, după care a celor subiective.

Autorii au realizat o examinare detaliată a laturii obiective, caracterizând-o în fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiune. Reținem că S. Brînza și V. Stati împărtășesc aceeași viziune cu autorii citați anterior și susțin ipoteza caracterului alternativ al modalităților normative de realizare a laturii obiective.

Se impune, totodată, menționarea modului în care autorii abordează condițiile de reținerea a noțiunii de prostituție S. Brînză și V. Stati considerând că pentru a fi considerată prostituție, fapta trebuie să îndeplinească (cumulativ) două condiții: 1) practicarea de acte sexuale cu persoane diferite; 2) procurarea mijloacelor de existență sau a principalelor mijloace de existență ca urmare a practicării de acte sexuale cu diferite persoane.

În continuare, ne îndreptăm atenția către articolul științific publicat în Revista de Drept Comparat și Internațional din cadrul Academiei de Studii Economice din București (2019), semnat de către autorii naționali V. Stati și Gh. Reniță, care au pus în evidență aspectul controverselor privitoare la interpretarea noțiunii de prostituție în legislația Republicii Moldova. [10, p.402-435]

Autorii au efectuat o cercetare extinsă a conceptului de prostituție, cât și a aspectului privind activitatea de videochat (erotic), fapte ce în practică erau confundate. Studiul oferă un cadru conceptual riguros pentru înțelegerea fenomenului de prostituție și videochat (erotic) atât pe plan internațional cât și național, demonstrând prin argumentele solide că activitățile de videochart (erotic) sau în altă concepție denumit ca (Show-urile erotice) transmise online se circumscriu noțiunii de „pornografie", și nu celei de „prostituție". Autorii afirmă faptul că „etalarea organelor genitale în fața unei camere web se pretează noțiunii legale de „pornografie".

Următoarea sursă doctrinară ce necesită a fi examinată este Compendiu de drept penal. Partea Specială al cărui autori sunt S. Brînza și V.Stati, lucrare care a intervenit cu o proaspătă viziune asupra infracțiunilor consemnate în Codul penal al Republicii Moldova. [11, p.254]

Un aspect ce comportă o relevanță deosebită pentru actualul studiu, este faptul că, autorii în prezenta lucrate au fundamentat că prostituția nu poate presupune prestarea serviciilor de masaj erotic sau serviciilor sexuale online.

Această fundamentare doctrinară are o importanță majoră atât pentru demersul științific de față, cât și în plan general, pentru aplicarea corectă a legii penale, întrucât

clarifică în mod expres limitele conceptului de prostituție, separând-o de serviciile sexuale online.

În rest constatăm că, explicațiile oferite cu prilejul analizei infracțiunii prevăzute la art. 220 CP RM au fost expuse supra, în corespundere cu materialele științifice elaborate sub egida acelorași autori.

Încheiem analiza materialelor științifice publicate de autorii autohtoni cu articolul științific elaborat de V. Stati, D. Furculița și V. Guzun din anul 2023, intitulat *„Streaming-ul online, ca expresie a sexualității digitale, în vizorul legii penale a Republicii Moldova”*. [12, p.128-137] Această lucrare la moment este unica cercetare autohtonă care abordează în mod direct infracțiunea incriminată prin art. 220[1] CP RM. Conținutul său oferă nu doar o analiză doctrinară detaliată a infracțiunii de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online, ci și un fundament teoretico-practic puternic pentru buna înțelegere a fenomenului serviciilor sexuale online în raport cu realitățile tehnologice actuale.

Autorii definesc *obiectul juridic special* ai infracțiunii ca fiind format din relațiile sociale cu privire la moralitatea publică, care este perceput sub aspectul neadmiterii contribuirii la prestarea de către o altă persoană a serviciilor sexuale online.

În opinia autorilor, infracțiunea analizată are o victimă clar determinabilă, aceasta fiind persoana care prestează serviciile sexuale online. Se are în vedere o persoană alta decât făptuitorul.

Pentru incidența art. 220[1] una dintre condițiile obligatorii constă în faptul că victima să fie persoana adultă care consimte liber să presteze serviciile sexuale online, în caz contrar se va aplica norma de la (art. 165 CP RM). Este important de subliniat în acest sens că, în ipoteza în care persoana care prestează serviciile sexuale online (victima) nu este îndemnată, determinate sau înlesnită să presteze aceste servicii, ci practică de sine stătător și din proprie inițiativă fără a fi îndemnată, determinată sau înlesnită de către o altă persoană, într-o atare situație V. Stati., D. Furculița și V. Guzun consemnează în mod expres că fapta urmează a fi sancționată conform art. 90 Cod contravențional.

Autorii stabilesc că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 220[1] CP RM constă în fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiune, care la rândul său poate îmbrăca una dintre cele trei modalități normative cu caracter alternativ și anume: 1) îndemnul victimei la prestarea serviciilor sexuale online; 2) determinarea victimei la prestarea serviciilor sexuale online; 3) înlesnirea prestării de către victimă a serviciilor sexuale online;

Un aspect esențial relevat de V. Stati., D. Furculița și V. Guzun privește noțiunea de „servicii sexuale online”, care îmbină două caracteristici esențiale: caracterul online și natura sexuală a serviciilor. Distincția dintre transmisia în timp real „streaning” și distribuirea *offline* ca de exemplu: (înregistrări stocate și distribuite ulterior) sunt determinante, întrucât doar prima modalitate intră în spera de aplicare a art. 220[1] CP RM. Acest aspect presupune că victima trebui să interacționeze în timp real cu utilizatorii de servicii sexuale online.

Sub aspectul laturii subiective autorii stabilesc că infracțiunea de îndemn, determinarea sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online se săvârșește cu intenție directă, iar motivul principal este interesul material. Scopul este unul special, care se exprimă în obținerea directă sau indirectă de venituri (bani, monede virtuale, sau alte valori patrimoniale), iar în lipsa scopului special de obținere directă sau indirectă a unor venituri, art. 220[1] CP RM nu poate fi reținut la calificare.

Se mai contată că, pe lângă scopul special de obținere directă sau indirectă de venituri, există și scopul special implicit care se exprimă în satisfacerea necesităților sexuale ale utilizatorului de servicii online, care derivă din însăși esența fenomenului. În continuare, V.Stati., D.Furculița și V.Guzun stabilesc că subiectul infracțiunii poate fi atât persoana fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani, cât și persoana juridică, cu excepția autorității publice.

Concluzii

În cadrul prezentei cercetări au fost analizate un șir de materiale științifice de o importanță deosebită, materiale publicate de autorii autohtoni pe parcursul a două decenii, începând cu anul 2003 și până în 2023. Fapt ce ne-a permis privirea în ansamblu asupra modului în care a evoluat demersul științific referitor la subiectul serviciilor sexuale clasice și, mai nou, serviciilor sexuale online.

Cercetarea începe cu analiza materialele științifice privitoare la infracțiunea de proxenetism, ca instituție înrudită și cadru de referință, care prin valoarea lor teoretică, au oferit repere utile pentru înțelegerea particularităților infracțiunii prevăzute la art. 220[1] CP RM.

Printre autorii autohtoni care au efectuat cercetări juridico-penale ale infracțiunilor prevăzute la art. 220 și 220[1] din perspectiva dreptului penal material se numără: I. Macari; Al Borodac; Al Barbăneagră; V. Holban; S. Brînza; V. Stati; V.Berliba; R.Cojocaru; Gh. Reniță; D. Furculița și V. Guzun.

Totuși, constatăm că numărul studiilor orientate în mod direct asupra infracțiunii de îndemn, determinare sau înlesnire la practicarea serviciilor sexuale online sunt extrem de puține, fapt ce se explică prin caracterul recent al normei.

În acest context, un rol aparte revine articolului semnat de V. Stati., D. Furculița și V. Guzun (2023), care, la acest moment, constituie singura contribuție autohtonă care vizează în mod exclusiv analiza juridico-penală a art. 220[1] CP RM.

Situația actuală relevă necesitatea suplinirii cadrului doctrinar prin realizarea unor cercetări aprofundate, care vor consolida baza teoretică și ca consecință să ofere repere clare pentru aplicarea corectă a normei în practică. În această perspectivă direcțiile trasate prin prezenta cercetare vor fi dezvoltate și valorificate în continuare în cadrul tezei de doctorat.

Bibliografie:

1. *Macari I., Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea specială. Chișinău: CE USM, 2003. IBSN 9975-70-247-3.*
2. Barbăneagră A., Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2003. ISBN 9975-61-291-1.
3. *Borodac A., Manual de drept penal. Partea Specială (pentru învățământul universitar),* Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2004. *IBSN 9975-9788-7-8.*
4. Barbăneagră A., et al. Codul penal comentat și adnotat. Chișinău: Cartier, 2005. ISBN 9975-79-338- X.
5. Brînza S., Ulianovschi X., Stati. V., Țurcanu I., Grosu V., Drept penal. Partea Specială. Volumul II Chișinău: Cartier, 2005. IBSN 9975-79-324-X.
6. Barbăneagră A., et al. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale), Chișinău: Sarmis, 2009. ISBN 978-9975-105-20-0.
7. Brînza S., Stati V., Drept penal. Partea Specială. Volumul I. Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2011. IBSN 978-9975-53-029-3.
8. Brînza S., Reflecţii cu privire la necesitatea definirii legislative a noţiunii de prostituţie. În: Revista Naţională de Drept, 2015, nr. 8, ISSN 1811-0770.
9. Brînza S., Stati V., Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I. Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2015. ISBN 978-9975-53-469-7.
10. Stati V., Reniță Gh. «Controversies traced out in the definition of prostitution in the Moldovan legislation. In Juridical Tribune. Review of Comparative and International Law, Bucharest Academy of Economic Studies, 2019 vol. 9(2). Disponibil: https://ideas.repec.org/a/asr/journl/v9y2019i2p402-435.html (accesat la data de 15.08.2025).
11. Brînza S., Stati V. Drept penal. Partea Specială: *Compediu* Chișinău: CEP USM, 2021. IBSN 978-9975-158-47-3.
12. Stati. V., Furculița. D., Guzun. V. Streaming-ul online, ca expresie a sexualității digitale, în vizorul legii penale a Republicii Moldova În: Studia Universitatis. Seria „Ştiinţe sociale". 2023. Nr. 8 (168), ISSN 1814-3199.